

Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçme Nedenleri ile Bakım Davranışları Algısı

The Reasons for Choosing The Career of The Nursing Students and Their Perceptions of Care Behaviours

Gülengün TÜRK¹, Filiz ADANA², Funda EROL³, Rahşan ÇEVİK AKYIL⁴, Nihal TAŞKIRAN⁵

ÖZ

Bu çalışma öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ile bakım davranışları algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı ve ilişki arayıcı bir çalışma olarak gerçekleştirildi.

Çalışmanın örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında çalışmaya katılmayı kabul eden birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören 673 hemşirelik öğrencisi oluşturdu. Verilerin toplanmasında, Öğrenci Tanıtım Formu, Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği (HMSÖ) ve Bakım Davranışları Ölçeği-24 (BDÖ-24) kullanıldı.

Çalışmaya katılan öğrenci hemşirelerin yaş ortalaması 20,83±1,74 olup %70,9'u kadındır. Öğrencilerin %37,1'i klinik uygulamada ortalama iki hastaya bakım verdiğini, %40,1'i hasta bakımına ortalama 15-30 dakika zaman ayırdığını, %41,8'i klinik uygulamada en çok yaşam bulgularını ölçtüğünü ifade etmiştir. Öğrenci hemşirelerin BDÖ-24'ten aldıkları toplam puan ortalaması 5,03±0,75'tir. Ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puan ortalaması sırayla saygılı olma boyutunda 5,09±0,78, güvence boyutunda 5,05±0,80, bilgi ve beceri boyutunda 4,98±0,82, bağlılık boyutunda 4,98±0,80 olarak bulundu. Öğrencilerin Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği toplam puan ortalamaları ise 6,53±1,53'ür. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği toplam puanı ile Bakım Davranışları Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu belirlendi. Bakım Davranışları Ölçeği toplam puanının kız öğrencilerde anlamlı derecede yüksek olduğu bulundu (p=0,015). Öğrencilerin en çok "insanlara yardım etme isteğiyle" hemşirelik mesleğini seçtiği belirlendi.

Öğrencilerin bakım davranışları algısının yüksek olduğu, kız öğrencilerin hemşirelik mesleğini erkeklere göre daha çok tercih ettiği ve öğrencilerin en çok yardım etme duygusuyla mesleği seçtiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Bakımı, Meslek, Hemşirelik Öğrencisi

ABSTRACT

This study was conducted as a descriptive and correlational study to determine the reasons of career choice and perception of caring behaviors of nursing students.

The sample of the study consisted of 673 first, second, third and fourth grade nursing students who agreed to participate in the study year 2016-2017. In the collection of data, Student Identification Form, Vocational Choice Scale in Nursing and Caring Behaviors Inventory-24 (CBI-24) were used.

The mean age of the student nurses included in the study was 20.83±1,74 and 70.9% were female. 37.1% of the students stated that they give care to the average of two patients in clinical practice, 40.1% of them spent 15-30 minutes on average, 41.8% of that they measurement of vital signs and 35.4% of them had the most oral care. It was determined that Caring Behaviors Inventory-24 total mean score of the student nurses is 5,03±0,75. It was found that mean score of the sub-dimensions of the inventory is 5,09±0,78 for being respectful dimension, 5,05±0,80 for assurance dimension, 4,98±0,82, for knowledge and skill dimension and 4,98±0,80 for connetedness dimension, respectively. Vocational Choice Scale in Nursing total mean score is 6,53±1,53. A positive moderate level correlation was found between the total score of the Vocational Choice Scale in Nursing and total score of caring behaviors inventory-24. Care behaviors inventory total scores were found to be significantly higher in female students (p=0.015). It was determined that the students chose the nursing profession most "desire to help".

The concluded that student nurses' perception of caring behaviors was higher, that female students preferred nursing profession more than male students and that students chose the profession with most "desire to help".

Keywords: Nursing Care, Occupation, Nursing Student

*Bu çalışma 21-24 Ekim 2017 tarihinde 1. Uluslararası, 4. Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Araştırma Bilimsel Araştırma Projesi (HF-17013) ile desteklenmiştir.

¹Doç. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, gulengun_turk@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8649-0204

²Doç. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, filizadana@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-7677-0170

³Arş. Gör. Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, fundael@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0222-8725

⁴Doç. Dr. Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, rahsanakyil@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4746-7463

⁵Dr. Öğr. Üyesi Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, nihal_tas@hotmail.com.tr, ORCID: 0000-0003-4342-3321

İletişim / Corresponding Author: Funda EROL

e-posta/e-mail:

fundaerol@sakarya.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 05.03.2018

Kabul Tarihi/Accepted: 02.08.2018

GİRİŞ

Hemşireliğin, var oluşundan bu yana değişmeyen tek şey bireylere bakım verme hizmetidir ve bakım hemşirelik disiplinin temeli olarak kabul edilir.¹ Bakım verme, hemşirenin mesleki bilgi, beceri ve yeteneklerini kullandığı, özerk olarak karar verdiği temel fonksiyonu olmakla birlikte bakım hizmetinin kalitesi sağlık hizmetlerinin bir yansıması olarak görülmektedir. Ayrıca toplumdaki her birey yaşamının herhangi bir noktasında hemşirelik bakımına ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla hemşirelerin bireylere kaliteli ve bütüncül bakım sunabilmesi için gerekli bilgi ve becerilere sahip olması, mesleki yeterliliğini sürekli geliştirmesi ve bakımın ahlaki sorumluluklarının farkında olarak uygulamalarını gerçekleştirmesi gerekir.^{2,3}

Meslek seçimi, bireylerin yaşamındaki en önemli kararlardan birisi olması ve birçok faktörden etkilenmesi nedeniyle karmaşık bir süreçtir. Bireyin aile yapısı, çevre koşulları, ekonomik olanakları ve bireysel özellikleri gibi birçok faktör meslek seçiminin belirleyicisidir ve bireyin değer yargıları, ilgi ve inançları bu süreci etkilemektedir.⁴ Kişinin mesleğinde başarılı olabilmesi, mesleğin yerine getirdiği rol ve sorumlulukları bilerek ve isteyerek seçmesi ile yakından ilişkilidir. Mesleği isteyerek seçen öğrencilerin çalışma hayatında daha başarılı, mesleki memnuniyetlerinin daha yüksek olması açısından önemlidir. Hemşirelik mesleğine yönelik görüşlerin incelendiği farklı çalışmalarda mesleği sevdiğini ifade eden hemşirelerin, mesleği sevmeyenlere göre mesleki profesyonelliklerinin ve meslek algılarının daha iyi olduğu belirtilmiştir.⁵⁻⁷

Hemşirelik mesleğine yeni katılacak olan adayların mesleki sorumlulukların farkında olarak ve isteyerek mesleği tercih etmeleri, insana yardım etmeye gönüllü olmaları

hemşireliğin gelişimi ve statüsünün yükseltilmesi için oldukça önemlidir. Literatüre bakıldığında öğrencilerin daha çok insanlara yardım etme isteği, başkalarıyla çalışma isteği, ekonomik sebepler, mezun olduktan sonra istihdam edilme kolaylığı gibi nedenlerle hemşirelik mesleğini tercih ettiği görülmektedir.⁸⁻¹⁰ Öğrencilerin hemşirelik mesleğini en çok tercih etme nedenlerinden biri olan “insanlara yardım etme isteği” hemşirenin bakım verici rolünün yerine getirilmesiyle sağlanabilir. Bir sağlık disiplini olarak hemşireliğin özünde “yardım” kavramı vardır. Hemşirenin temel işlevi, hasta ya da sağlam bireye “yardım” etmektir. Hemşirenin bu yardımı sağlarken, yerine getirdiği rolü olan “bakım”, hemşireliğin temelini oluşturur.^{2,11} Bakım ve bakıma ilişkin tutum ve davranışların öğretilmesi hemşirelik eğitiminin temel ögesidir. Nitekim, Bassett (2001), öğrenci hemşirelerin eğitim süreçleri içinde kazandıkları bilgi ve deneyimlerin, onların hemşirelik bakımı ve uygulamalarına yönelik rollerini benimsemelerinde ve sorumluluk üstlenmelerinde oldukça önemli etkisi olduğunu belirtmektedir.¹² Bilim ve sanattan oluşan hemşirelik mesleğinde eğitimin amacı, öğrencilerin mesleki rol ve sorumluluklarının bilincinde, bireysel ve bütüncül yaklaşımla bakım verme davranışları edinmiş, sağlığı koruma ve geliştirmenin önemini kavramış iyi nitelikte birer meslek üyesi olarak gelişimlerini sağlamaktır.^{13,14} Dolayısıyla hemşireliğin temeli olan bakım davranışlarının öğrencilere hemşirelik eğitimi süresince kazandırılması ve mesleki eğitimin bakım temeli üzerine oluşturulması gerekmektedir. Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ile bakım davranışları algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

MATERYAL VE METOT

Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı tipte bir çalışmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma Şubat-Haziran 2017 tarihleri arasında bir Hemşirelik Fakültesi'nde öğrenim gören öğrenciler ile yürütülmüştür.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, bir Hemşirelik Fakültesi'nde öğrenim gören hemşirelik öğrencileri oluşturmuştur (N=1123). Araştırmada herhangi bir örnekleme yöntemi kullanılmamış olup, araştırmaya katılmayı kabul eden, en az bir yarı yıllık klinik uygulamayı tamamlamış ve verilerin toplandığı günlerde derslere devam eden 673 öğrenci dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında, Birey Tanıtım Formu, Bakım Davranışları Ölçeği-24 (BDÖ-24) ve Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği (HMSÖ) kullanılmıştır.

Öğrenci Tanıtım Formu

Ondört sorudan oluşan bir anket formudur. Formun, tanıtıcı özellikler ile ilgili kısmı 4 sorudan (yaş, cinsiyet, mezun olunan lise, sınıf düzeyi), hemşirelik bakımı ile ilgili kısmı ise 10 sorudan (uygulama yapılan klinik, bakım verilen hasta sayısı, en sık yapılan bakım uygulaması, bakım süresi, bakımda kullanılan ekipman/malzeme yeterliliği, bakımı engelleyen etmenler v.b) oluşmaktadır.

Bakım Davranışları Ölçeği-24

Wolf ve arkadaşları (1994) tarafından geliştirilen ve Wu ve arkadaşları (2006) tarafından yapılandırılan ölçek, "Bakım Davranışları Ölçeği-42" nin (Caring Behaviors Inventory-42)" kısa formudur.¹⁵ Hemşirelik bakım sürecini değerlendirmek amacıyla tasarlanan ölçeğin Türkiye'deki güvenilirlik çalışmaları Kurşun ve Kanan (2012) tarafından yapılmıştır.¹⁶ Ölçek hemşirelerin kendi kendilerini

değerlendirmelerinin yanı sıra hastaların bakım algılarını karşılaştırmak amacıyla kullanılmaktadır. Ayrıca ölçek, cerrahi girişim öncesi ve sonrasında verilen hemşirelik bakımını değerlendirmek amacıyla da kullanılmaktadır. Ölçek, 24 madde ve güvence (16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24), bilgi-beceri (9, 10, 11, 12, 15), saygılı olma (1, 3, 5, 6, 13, 19) ve bağlılık (2, 4, 7, 8, 14) olmak üzere 4 alt gruptan oluşmakta, yanıtlar için 6 puanlık likert tipi skala (1=asla, 2=hemen hemen asla, 3=bazen, 4=genellikle, 5=çoğu zaman, 6=her zaman) kullanılmaktadır. Ölçek puanlarının hesaplanmasında; tüm maddelerin puanları toplandıktan sonra 24'e bölünmesi ile 1-6 arasında toplam ölçek puanı; alt boyutlarda yer alan maddelerin puanları toplanarak elde edilen puanın madde sayısına bölünmesi ile 1-6 arasında alt boyut ölçek puanları elde edilmektedir. Alt boyut ve toplam ölçek puanı artıca hemşirelerin bakım davranışları algı düzeyleri artmaktadır.

Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği

Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen nedenleri belirlemek amacıyla Zysberg ve Berry (2005) tarafından geliştirilmiştir.¹⁷ Önler ve Saraçoğlu (2010) tarafından geçerlilik güvenilirliği yapılan ölçek, 17 soru ve Mesleki Uygunluk (1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 14, 15, 16, 17) ile Yaşamsal Nedenler (6, 8, 10, 11, 12, 13) olmak üzere iki alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçeğin her bir maddesi %0 (meslek seçimimde etkili olmadığı) ve %100 (meslek seçimimde en önemli etkendir) aralığında derecelendirilmekte ve katılımcıların ölçeğe verdikleri puan toplamalarının, ölçekteki soru sayısına bölünmesiyle toplam ölçek ve alt ölçek puanları belirlenmektedir. Ölçek tanımlama amaçlı bir ölçek olmadığı için alınan puan aralıkları bir anlam ifade etmemektedir. Ölçekten alınan puanlara göre, incelenen bağımsız değişkenler açısından öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmelerini etkileyen nedenler karşılaştırılmaktadır.

İstatistiksel Değerlendirmesi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 21.0 paket programında değerlendirilmiş olup, veriler için tanımlayıcı istatistiksel analizler (aritmetik ortalama, standart sapma, sıklık, yüzdellik), Student's T-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Normal dağılım analizi kapsamında; Gauss eğrisi değerlendirilmiş ve ortalama puan, minimum ve maksimum puan genişliği, Kolmogorov-Simironov testi anlamlılık düzeyi hesaplanmıştır. Dağılımın normal dağılım eğrisi içinde yer aldığı belirlenmiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yürütülebilmesi için Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan kurul izni (07/02/2017 tarihli E.7785 sayılı) ve araştırmanın yapılacağı kurumdan yazılı izin alınmıştır. Katılımcılara araştırma hakkında uygulama öncesi bilgilendirme yapılarak sözlü onam alınmıştır. Araştırma Bilimsel Araştırma Projesi (Proje No: HF-17013) ile desteklenmiştir. Ölçeğin kullanılması için ölçeği geliştiren yazarlardan e-posta yoluyla izin alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $20,83 \pm 1,74$ olup, %70,9'u kadın ve %86,5'i düz lise mezunudur. Öğrencilerin %94,4'ünün dahili klinikliklerde uygulama yaptığı, %37,1'inin klinik uygulamada ortalama iki hastaya bakım verdiği, %40,1'inin hasta bakımına ortalama 15-30 dakika zaman ayırdığı ve

%60,2'sinin bakıma ayrılan süreyi yeterli bulduğu saptanmıştır. Öğrencilerin %41,8'inin klinik uygulamada en çok yaşam bulgularını ölçtüğü ve %62,6'sı bakım ile ilgili bilgi eksikliğinin hemşirelik bakımını engelleyen faktörler arasında yer aldığını ifade ettiği belirlenmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği Puan Ortalamalarının Dağılımı

Ölçek Maddeleri	Min	Maks.	X±SS
Her zaman hemşire olmak istemişimdir.	0	100	39,98±30,89
Hemşireliğin kişiliğime uygun bir iş olduğunu düşünüyorum.	0	100	57,33±29,93
Her zaman insanlara yardım etmek istemişimdir.	0	100	77,97±22,67
Kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim	0	100	74,04±25,02
Hemşireliğin benim için iyi bir kariyer fırsatı olduğunu düşünüyorum.	0	100	54,79±28,83
Başka bir iş yapmak isterdim ama yapamadım.	0	100	59,88±32,53
Çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağımı söylerler.	0	100	74,95±25,11
Hemşireliğin sürekli gözde bir meslek olacağımı düşündüğüm için hemşireliği seçtim.	0	100	48,60±31,53
Hemşirelik insanların gözünde saygın bir meslektir.	0	100	50,11±29,47
Hemşirelikten başka seçim şansım yoktu.	0	100	38,74±33,09
Hemşirelikte işsiz kalmayacağımı düşünüyorum.	0	100	64,56±27,71
Hemşirelikte iyi para kazanılır.	0	100	54,59±26,27
Hemşirelik dışında başka yapabileceğim iş yok.	0	100	26,37±28,74
Hemşirelik alanında lider olabileceğimi düşünüyorum.	0	100	57,97±28,52
Hemşirelik ailem ve benim için uygun bir işdir.	0	100	62,02±27,32
Hemşireliğin yarı zamanlı ve vardiyalı çalışma koşullarının olması bana cazip gelmektedir.	0	100	48,87±30,87
Gereksinimlerimi karşılayabilecek bir meslek aradım ve hemşireliği seçtim.	0	100	49,41±29,78
Mesleki Uygunluk Alt Ölçeği	0	100	58,86±19,31
Yaşamsal Nedenler Alt Ölçeği	0	100	48,79±18,09
Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği Toplam Puan	0	97,06	55,31±15,37

Minimum (Min.), Maksimum (Maks.)

Tablo 1'de öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerine yönelik bulgular yer almaktadır. Öğrenciler en çok

insanlara yardım etme isteği, çevresindeki insanların kendileri hakkında iyi bir hemşire olacağı düşüncesine sahip olması ve kendini

ifade edebileceği bir iş yapma isteği nedeniyle mesleği seçtiğini belirtmiştir. Öğrencilerin meslek seçiminde en az etkili olan nedenin hemşirelik dışında başka yapabilecekleri bir işin ve başka seçme şansının olmaması ile her zaman hemşire olma isteğinin olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin Meslek Seçimi Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalaması

55,31±15,37 (Minimum: 0, Maksimum: 97,06), mesleki uygunluk alt ölçeği puan ortalaması 58,86±19,31 (Minimum: 0, Maksimum: 100) ve yaşamsal nedenler alt ölçeği puan ortalaması 48,79±18,09 (Minimum: 0, Maksimum: 100) olarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Hemşirelikte Meslek Seçimi ve Bakım Davranışları Ölçeği-24 Arasındaki İlişki (n=670)

	Minimum	Maksimum	X±SS
BDÖ-24	1,63	6,00	5,03±0,75
Güvence	1,00	6,00	5,05±0,80
Bilgi ve Beceri	1,40	6,00	4,98±0,82
Saygılı Olma	1,83	6,00	5,09±0,78
Bağlılık	1,60	6,00	4,98±0,80

Tablo 2'de öğrenci hemşirelerin BDÖ-24, BDÖ-24 alt boyutları ve HMSÖ'den aldıkları puan ortalamalarının dağılımı görülmektedir. Öğrencilerin BDÖ-24'ten aldıkları toplam puan ortalaması 5,03±0,75, ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puan

ortalaması sırayla güvence boyutunda 5,05±0,80, bilgi ve beceri boyutunda 4,98±0,82, saygılı olma boyutunda 5,09±0,78, bağlılık boyutunda 4,98±0,80 olarak bulunmuştur.

Tablo 3. Hemşirelikte Meslek Seçimi ve Bakım Davranışları Ölçeği-24 Arasındaki İlişki

BDÖ-24		HMSO	Mesleki Uygunluk	Yaşamsal Nedenler
Güvence	r	0,333	0,394	0,029
	p	0,001	0,001	0,460
Bilgi ve Beceri	r	0,276	0,338	0,001
	p	0,000	0,000	0,991
Saygılı Olma	r	0,303	0,360	0,023
	p	0,000	0,000	0,546
Bağlılık	r	0,287	0,349	0,006
	p	0,000	0,000	0,871
TOPLAM	r	0,324	0,389	0,018
	p	0,000	0,000	0,646

Pearson Korelasyon Test

Tablo 3'te HMSO Ölçeği ve Alt Ölçekleri ile BDÖ-24 ve Alt Ölçekleri puan ortalamaları arasındaki ilişkiye ait bulgular yer almaktadır. Öğrencilerin Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği toplam puanı ile Bakım Davranışları Ölçeği-24 toplam puanı ve ölçeğin güvence ve saygı alt boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyli; bilgi-beceri ve bağlılık alt boyutları arasında ise

pozitif yönlü düşük düzeyli bir ilişki bulunmuştur. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği'nin Mesleki Uygunluk alt boyutu ile Bakım Davranışları Ölçeği-24 toplam puanı ve ölçeğin güvence, saygı, bilgi-beceri ve bağlılık alt boyutları arasında pozitif yönlü zayıf bir ilişki saptanmıştır. Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği'nin diğer alt boyutu olan Yaşamsal Nedenler ile Bakım Davranışları Ölçeği-24 toplam puanı ve

ölçeğin güvence, saygı, bilgi-beceri ve bağlılık alt boyutları arasında pozitif yönlü

zayıf

ilişki

belirlenmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre HMSÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tanıtıcı özellik		n	HMSÖ	Mesleki Uygunluk	Yaşamsal Nedenler
			X±SS	X±SS	X±SS
*Cinsiyet	Kadın	477	55,96±15,26	60,81±19,21	25,67±9,64
	Erkek	196	53,70±15,55	54,09±18,77	28,91±10,04
t			1,725	4,134	-3,890
p			0,085	0,000	0,000
**Sınıf Düzeyi	1. sınıf	170	54,75±15,33	58,30±20,43	48,25±17,05
	2. sınıf	166	54,53±16,20	55,90±19,69	52,01±17,20
	3. sınıf	165	55,16±15,31	58,27±19,18	49,47±18,93
	4. sınıf	172	56,72±14,71	62,75±17,40	45,65±18,64
F			0,697	3,731	3,597
p			0,554	0,011	0,013
*Mezun Olunan Lise	Sağlık meslek lisesi	91	57,75±16,36	63,19±19,66	47,79±18,00
	Düz lise	582	54,92±15,19	58,18±19,19	48,95±18,11
t			0,626	2,292	-0,563
p			0,104	0,022	0,574

*Student-T Test, **One Way Anova ve Bonferroni Test (post hoc)

Tablo 4'te öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre HMSÖ ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasındaki ilişkiye ait bulgular yer almaktadır. Cinsiyet, sınıf ve mezun olunan liseye göre öğrenci hemşirelerin HMSÖ toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (p>0.05). Cinsiyet ve sınıf düzeyine göre

öğrencilerin ölçeğin mesleki uygunluk ve yaşamsal nedenler alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (p<0,05) (Tablo 4). Mezun olunan lise türüne göre ise ölçeğin sadece mesleki uygunluk alt boyutu puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır (p<0,05).

Tablo 5. Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerine Göre BDÖ-24 Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Tanıtıcı özellik		n	BDÖ-24				
			Güvence	Bilgi ve Beceri	Saygı	Bağlılık	
			X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS
*Cinsiyet	Kadın	477	5,09±0,71	5,11±0,76	5,09±0,71	5,16±0,74	5,06±0,76
	Erkek	196	4,88±0,82	4,91±0,88	4,88±0,82	4,91±0,85	4,79±0,86
t			3,304	2,838	1,895	3,808	3,914
p			0,001	0,005	0,058	0,000	0,000
**Sınıf Düzeyi	1. sınıf	170	5,03±0,61	5,03±0,72	4,79±0,74	5,19±0,62	5,08±0,65
	2. sınıf	166	4,89±0,79	4,93±0,85	4,88±0,84	4,94±0,80	4,76±0,82
	3. sınıf	165	5,05±0,77	5,08±0,78	5,03±0,81	5,06±0,84	5,00±0,85
	4. sınıf	172	5,15±0,79	5,16±0,84	5,22±0,82	5,16±0,81	5,07±0,83
F			3,543	2,319	9,096	3,619	3,713
p			0,014	0,074	0,000	0,013	0,001
*Mezun Olunan Lise	Sağlık Meslek Lisesi	91	5,16±0,79	5,15±0,86	5,28±0,81	5,16±0,81	5,07±0,82
	Düz Lise	582	5,01±0,74	5,04±0,79	4,94±0,81	5,08±0,77	4,97±0,80
t			1,771	1,275	3,677	0,919	1,099
p			0,077	0,203	0,000	0,358	0,272

*Student-T Test, **One Way Anova ve Bonferroni Test (post hoc)

Tablo 5'te öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre BDÖ-24 ve BDÖ-24'ün

alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasındaki ilişkiye ait bulgular yer

almaktadır. Kadın öğrenci hemşirelerin BDÖ-24 puan ortalaması $5,09 \pm 0,71$, erkek öğrenci hemşirelerin ise $4,88 \pm 0,82$ 'dir. Cinsiyete göre öğrenci hemşirelerin BDÖ-24 toplam puan ortalaması ve ölçeğin güvence, saygı ve bağlılık alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$).

BDÖ-24 puan ortalamasının dördüncü sınıftaki öğrencilerde en yüksek, ikinci sınıftaki öğrencilerde ise en düşük olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$) (Tablo 5). Dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencilerine göre ölçeğin güvence, bilgi ve beceri alt boyutu puan ortalamalarının daha yüksek, ikinci sınıf öğrencilerin diğer sınıflardaki öğrencilere göre ölçeğin bağlılık alt boyutu puan ortalamalarının daha düşük olduğu saptanmıştır. Sınıflara göre öğrenci hemşirelerin BDÖ-24 toplam puan ortalaması ve ölçeğin bilgi ve beceri, saygı ve bağlılık alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$) (Tablo 5).

Mezun olunan liseye göre öğrenci hemşirelerin BDÖ-24 toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı, ölçeğin sadece bilgi ve beceri alt boyutu puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır.

Günümüzde meslek seçimi bireyin kişisel özellikleri, değer yargıları, ilgi alanları, ailesinin beklentileri ve mesleğin ekonomik boyutu gibi pek çok faktörden etkilenmektedir. Hemşirelik alanında ise öğrencilerin mesleği bilinçli olarak tercih etmeleri ve işlerini severek ve isteyerek yapmaları öncelikle mesleki doyumu ve başarıyı sağlaması, bununla birlikte hasta memnuniyetini de beraberinde getirmesi açısından oldukça önemlidir.¹⁸ Araştırmamızda öğrencilerin Meslek Seçimi Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalaması $55,31 \pm 15,37$, mesleki uygunluk alt ölçeği puan ortalaması $58,86 \pm 19,31$ ve yaşamsal nedenler alt ölçeği puan ortalaması $48,79 \pm 18,09$ olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin en çok başkalarına yardım etme isteği ile hemşirelik mesleğini tercih ettiği saptanmıştır. Literatürde bu konuda yapılmış diğer çalışmalarda da öğrencilerin daha çok yardım etme isteği ile hemşireliği tercih ettiği görülmektedir. Kalkım ve arkadaşlarının (2015) 265 hemşirelik öğrencisi ile yaptığı çalışmada öğrencilerin en çok başkalarına yardım etme isteği ile mesleği seçtiği belirtilmiştir.¹⁹ İnce ve Khorshid'in (2015) yaptığı çalışmada öğrencilerin meslek seçiminde başkalarına yardım etme isteğini ikinci önemli faktör olarak gördükleri saptanmıştır.⁹ Koç ve Sağlam'ın (2009) lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğini tercih etme nedenlerini inceledikleri çalışmada da öğrencilerin en çok "insanları sevmesi ve onlara yardım etme isteği" ile mesleği seçtiği belirlenmiştir.²⁰ Araştırma bulgularımız bu konudaki diğer çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Hemşirelik geçmişten günümüze kadar bir yardım mesleği olarak görüldüğü için öğrencilerin meslek seçiminde bu görüşün etkili olduğu düşünülmektedir.

Öğrencilerin meslek seçiminde yardım etme isteğinden sonra en çok etkili olan diğer nedenler sırasıyla "çevremdeki insanlar iyi bir hemşire olacağımlı söylerler", "kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim" ve "hemşirelikte işsiz kalınmayacağını düşünüyorum" ifadeleridir. Literatürde de bu araştırmadaki bulgulara benzer nedenlerin öğrencilerin hemşirelik mesleği seçiminde daha çok etkili olduğu görülmektedir.^{8,9,19} Kavuran ve arkadaşlarının çalışmasında (2012) öğrencilerin %95'inin, Bozkır ve arkadaşlarının çalışmasında (2008) öğrencilerin % 46,6'sının, Özveren ve arkadaşlarının çalışmasında (2017) öğrencilerin %46,3'ünün mesleği iş bulma güvencesi nedeniyle seçtiğini belirlemiştir.²¹⁻²³ Ayrıca ülkemiz dışında yapılan benzer çalışmalarda da hemşirelik mesleğinin iş güvencesi sağlaması ve ekonomik olarak iyi bir gelir getirmesi nedeniyle tercih edildiği belirtilmektedir.^{24,25} Bozkır ve arkadaşlarının (2008) çalışmasında öğrencilerin %34,2'sinin

benzer şekilde Tunç ve arkadaşlarının (2010) çalışmalarında da hemşirelik bölümü öğrencilerinin %32,4'nün yakın çevre ve aileleri tarafından mesleğe yönlendirildiğini bildirmişlerdir.^{22,26} Özveren ve arkadaşlarının (2017) çalışmalarında öğrencilerin %49,7'sinin hemşirelik mesleğine kendini hazır hissettiğini, %46,9'unun ise meslek seçiminde ailesinin etkili olduğunu ifade ettikleri bildirilmiştir.²³ Hemşirelik öğrencileri ile yapılan diğer bir çalışmada da öğrencilerin hemşirelik mesleğini en çok iş bulma güvencesi sağlaması, idealindeki meslek olması ve yakın çevresinin etkisiyle seçtiği belirtilmiştir.⁴ Ülkemizde iş istihdamının yüksek olmasının hemşireliğin tercih edilme oranını arttırdığı, bu görüşün de hemşirelik öğrencilerinin meslek seçiminde etkili olabileceği düşünülmektedir. Çalışmamızda ve benzer şekilde literatürde hemşirelikte işsiz kalınmayacağı düşüncesi ve çevredeki insanların yönlendirmesi öğrencilerin bu mesleği seçmede en etkili nedenleri arasında yer almaktadır. Bu durum ailelerinin ya da yakın çevrenin öğrenciler üzerindeki etkisinden kaynaklanabilir. Kişinin işte geçirdiği zaman yaşamının büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Bu nedenle kendine uygun meslek seçimi yapmış olan bireyler hem yaptıkları işten doyum alırken hem de mutlu bir yaşam sürer ve mesleklerinde başarıya ulaşırlar. Çalışmamızda bu ifade öğrencilerin mesleği seçmedeki nedenleri sıralamasında üst sıralarda yer almaktadır. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini kendilerini ifade edebilecekleri bir meslek olarak görmesi bu anlamda sevindirici ve mesleğin ilerlemesinde umut vericidir. Ergün ve Güzel (2016)'in çalışmalarında "kendimi ifade edebilmemi sağlayan bir iş yapmak istedim" ifadesi öğrencilerin mesleği seçme nedenleri arasında 5. sırada yer almaktadır.²⁷ İnce ve Khorshid (2015)'in çalışmasında ise bu ifade öğrencilerin %28,8'inin tercih nedeni olup 3. sırada yer almaktadır.⁹

Araştırmamızda öğrenci hemşirelerin bakım davranışları algısının yüksek olduğu saptanmıştır. Labraque ve arkadaşlarının (2015) öğrenci hemşireler ile

gerçekleştirdikleri çalışmasında da öğrenci hemşirelerin bakım davranışları algısının yüksek olduğu belirlenmiştir.²⁸ Birimoğlu ve Ayaz (2015) da ülkemizde yaptıkları çalışmada benzer şekilde öğrenci hemşirelerin bakım davranışları algısının yüksek olduğunu bildirmiştir.²⁹ Yapılan başka bir çalışmada, hem klinik hemşirelerin hem de öğrenci hemşirelerin bakım davranışları puanının yüksek olduğu saptanmıştır.³⁰ Araştırma bulgularımız literatürdeki diğer çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Araştırmamızda öğrenci hemşirelerin bakım davranışları algısının yüksek olması sevindirici bir durumdur. Öğrencilerin eğitiminde bakım kavramına önem verilmesinin, öğretim elemanları tarafından klinik uygulamalarda bakım davranışlarını geliştirmeye yönelik olarak desteklenmelerinin bu sonuçta etkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmamızda öğrenci hemşirelerin BDÖ-24'ün her bir alt boyutundan da yüksek puan aldıkları saptanmıştır. Ölçeğin alt boyutları arasında alınan en yüksek puan saygılı olma alt boyutunda, en düşük puan da bilgi-beceri ve bağlılık alt boyutundadır. Literatürde klinik ve öğrenci hemşirelerin bakım davranışları algılarının incelendiği farklı çalışmalarda en yüksek puanın bilgi ve beceri alt boyutunda, en düşük puanın bağlılık alt boyutunda olduğu saptanmıştır.^{15,28,31} Araştırmamızdaki Bakım Davranışları Ölçeği 24'ün alt boyutlarına ilişkin elde edilen bulguların bir kısmı literatürde bu konuda yapılmış benzer çalışmalarla benzerlik gösterirken bir kısmı farklılık göstermektedir.

Cinsiyete göre öğrenci hemşirelerin BDÖ-24 toplam puan ortalaması ve ölçeğin güvence, saygı ve bağlılık alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Araştırmamızda kadın öğrenci hemşirelerin bakım davranışları puan ortalaması erkek öğrencilerden yüksektir. Bu sonuçta kadının toplumdaki iyileştirici/bakım verici rolünün etkili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca ahlaki gelişim kuramcılarında Carol Gilligan'ın,

belirttiğine göre bakım ahlakı çoğunlukla kadınlara (feminen), adalet ahlakı ise erkeklere (maskülen) özgüdür. Gilligan kadınların erkeklere göre karşılaştıkları ahlaki konularda karar verirken başkalarının bakımını ve korunmasını göz önünde bulundurmaya ve onları incitmekten sakınmaya daha çok eğimli olduklarını belirtmektedir.³² Eskimez' de (2012) çalışmasında, benzer şekilde kız öğrencilerin bakım davranışlarını algılama puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu bildirmiştir.³³ Benzer şekilde yapılan çalışmalarda, hemşirelik bakım tutum ve davranışlarında erkek hemşirelerin kadın hemşirelere göre daha yetersiz oldukları vurgulanmıştır.^{34,35}

Araştırmamızda Bakım Davranışları puan ortalamasının dördüncü sınıftaki

öğrencilerde en yüksek olduğu saptanmıştır. Sınıflara göre öğrenci hemşirelerin BDÖ-24 toplam puan ortalaması ve ölçeğin bilgi ve beceri, saygı ve bağlılık alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin sınıf ilerledikçe teorik bilgi ve deneyimlerinin artmasına bağlı olarak bakım davranışlarının diğer sınıflara göre yüksek olması beklenen bir sonuçtur. Nitekim Eklund-Myrskog'un (2000) hemşirelik öğrencilerinin bakım bilimini anlamalarını araştırdığı çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin eğitimlerinin son yılında, bakım bilimini anlamada daha çok derinleştikleri belirtilmiştir.³⁶

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada öğrencilerin en çok yardım etme duygusuyla mesleği seçtiği, kız öğrencilerin hemşirelik mesleğini erkeklere göre daha çok tercih ettiği, kız öğrencilerin bakım davranışları algısının ise erkek öğrencilere göre yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Meslek seçme aşamasında olan lise son sınıf öğrencilerine ve ailelerine hemşirelik mesleğinin tam ve doğru tanıtımının yapılması amacıyla meslek üyeleri tarafından eğitim/konferanslar düzenlenmesi ve böylece bireylerin

mesleği bilerek ve isteyerek tercih etmelerinin sağlanması,

- Erkek öğrencilerin mesleğe ilişkin algıları ile etkileyen faktörlerin araştırılması ve olumsuz algıya neden olan faktörlerin incelenmesi,
- Erkek öğrencilerin bakım davranışları algısını etkileyen faktörlerin incelenmesi,
- Çalışmanın örnekleminin genişletilerek ve yeni değişkenlerin eklenerek farklı örneklem gruplarında yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Dalpezzo, N.K. (2009). Nursingcare: A concept analysis. Nursing Forum, 44 (4): 256-264.
2. Birol, L. (2007). Hemşirelik Süreci. 5. Baskı. Etki Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti. İzmir, 21-82.
3. Dinç, L. (2010). Bakım kavramı ve ahlaki boyutu. Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi, 74-82.
4. Özpancar, N., Aydın, N., Akansel, N. (2008). Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 12 (3): 9-17.
5. Ünsar, S., Kostak, M.A., Kurt, S., Erol, Ö. (2011). Hemşirelerin kendini gerçekleştirme düzeyleri ve etkileyen etmenler. DEUHYO ED, 4 (1): 2-6.
6. Karamanoğlu, A.Y., Özer, F.G., Tuğcu, A. (2009). Denizli ilindeki hastanelerin cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerinin değerlendirilmesi. Fırat Tıp Dergisi, 14 (1): 12-17.
7. Beydağ, K.D., Arslan, H. (2008). Kadın doğum kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin mesleki profesyonelliklerini etkileyen faktörler. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 3 (7): 76-87.

8. Özdelikara, A., Ağaçdiken, S., Aydın E. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2): 83-88.
9. İnce, S., Khorshid, L. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 18 (3): 163-171.
10. Jirwe, M., Rudman, A. (2012). Why choose a career in nursing? *Journal of Advanced Nursing*, 68 (7): 1615-1623.
11. Ünsan A. (2017). Hemşireliğin dört temel kavramı: insan, çevre, sağlık&hastalık, hemşirelik. *Ahi Evran Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1 (1): 11-25.
12. Bassett, C. (2001). Educating for care: A review of the literature. *Nurse Educ Pract*, 1 (2): 64-72.
13. Çelikkalp, Ü., Aydın, A., Temel, M. (2010). Bir sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü öğrencilerinin aldıkları eğitime ilişkin görüşleri. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3 (2): 2-14.
14. Begum, S., Slavin, H. (2012). Perceptions of "caring" in nursing education by Pakistani nursing students: An exploratory study. *Nurse Education Today*, 32: 332-336.
15. Wu, Y., Larrabee, J.H., Putman, H.P. (2006). Caring behaviors inventory: A reduction of the 42-item instrument. *Nursing Research*, 55 (1): 18-25.
16. Kurşun, Ş., Kanan, N. (2012). Bakım Davranışları Ölçeği-24'ün türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15 (4): 229-235.
17. Zysberg, L., Devon, M.B. (2005). Gender and students' vocational choices in entering the field of nursing. *Nursing Outlook*, 53: 193- 198.
18. Önler, E., Saraçoğlu, G.V. (2010). Hemşirelikte meslek seçimi ölçeğinin güvenilirlik ve geçerliliği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 3 (2): 78-85.
19. Kalkım, A., Sağkal, Midilli, T, Uğurlu E., Gülcan, E. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen değişkenlerin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 4: 41-60.
20. Koç, Z., Sağlam, Z. (2009). Lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri ve mesleği seçme durumlarının belirlenmesi. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12 (3): 1-11.
21. Kavuran, E., Ağaçdiken, S., Ersöz, H., Arı, F., Kelle, Ş. (2012). Hemşirelik öğrencilerinin özetkililik- yeterlilik düzeylerine göre hemşirelik mesleğini seçme durumları. XI. Ulusal Hemşirelik Kongresi, 26-28 Nisan, Bursa, 134.
22. Bozkır, G., Taşcı, N., Arsak, A., Balgı, Ö., Kaya, E., Güngör, N. ve ark. (2008). Genel Lise son sınıf ve Sağlık Yüksekokulu'ndaki erkek öğrencilerin hemşireliğe bakışı. *Üniversite ve Toplum*, 8 (1): 54-71.
23. Özveren, H., Gülnar, E., Özden, D. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Turk J Clin Lab*. 8 (2): 57-64.
24. Larsen, P.D., McGill, S.J., Palmer, S.J. (2003). Factors influencing career decisions: perspectives of nursing students in three types of programs. *Journal of Nursing Education*, 42: 168-173.
25. Seago, J.A., Spetz, J., Alvarado, A., Keane, D. (2006). The nursing shortage: Is it really about image? *Journal of Healthcare Management*, 51: 96-110.
26. Tunç, G. Ç., Akansel, N., Özdemir, A. (2010). Hemşirelik ve sağlık memurluğu öğrencilerinin meslek seçimlerini etkileyen faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3 (1): 24-31.
27. Ergün, G., Güzel, A. (2016). Sağlık yüksekokulu hemşirelik bölümü ilk ve son sınıf öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 13 (1): 1271-1284.
28. Labrague, L.J., McEnroe-Petitte, D.M., Papanasiou, I.V., Edet, O.B., Arulappan, J., Tsaras, K. (2015). Nursing students' perceptions of their own caring behaviors: A multicountry study. *International Journal of Nursing Knowledge*, 1-8.
29. Birimoğlu, C., Ayaz, S. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin bakım davranışlarını algılamaları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2 (3): 40-48.
30. Loke, J.C.F., Lee, K.W., Lee, B.K., Noor, A.M. (2015). Caring behaviours of student nurses: Effects of pre-registration nursing education. *Nurse Education in Practice*, 15: 421-429.
31. Burtson, P.L., Stichler, J.F. (2010). Nursing work environment and nurse caring: relationship among motivational factors. *Journal of Advanced Nursing*, 66 (8): 1819-1831.
32. Çam, Z., Çavdar, D., Seydoğulları, S., Çok, F. (2012). Ahlak gelişimine klasik ve yeni kuramsal yaklaşımlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (2): 1211-1225.
33. Eskimez Z, Hemşirelik Öğrencilerinin Bakım Davranışlarını Algılamaları. T.C. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı Başkanlığı, Doktora Tezi, İstanbul, 2012.
34. Boughn, S. (2001). Why women and men choose nursing. *nursing and health care perspectives*, 22 (1): 14.
35. Codier, E., MacNaughton, N.S. (2012). Are male nurses emotionally intelligent?. *Nursing Management*, 43 (4): 1-4.
36. Eklund-Myrskog E.D. (2000). Student nurses' understanding of caring science. *Nurse Education Today*, 20 (2): 164-170.